

Ο Μητροπολίτης Μάνης γράφει για την Πεντηκοστή, την κάθοδο και επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος

/ [Γνώμες](#) / [Πνευματικά Αποσπάσματα](#)

Τό βιβλίον τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων» ἐπακριβῶς περιγράφει τό ἱστορικό γεγονός τῆς καθόδου καί τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἀναφέρεται συγκεκριμένα: «Καί ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τήν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδόν ἐπί τό αὐτό. Καί ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καί ἐπλήρωσεν ὅλον τόν οἶκον οὓ ἦσαν καθήμενοι· καί ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καί ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου» (Πράξ. 2, 1-4).

• Γράφει ο [Μητροπολίτης Μάνης κ.Χρυσόστομος Γ'](#)

Ὅλοι οἱ πιστοί μέ μιά ψυχή ἦσαν συνηγμένοι στό αὐτό μέρος, στά Ἱεροσόλυμα καί

ἔξαφνα χωρίς νά τό περιμένει κανείς, ἦλθε ἕνας ἦχος ἀπό τόν οὐρανό, σάν βοή σφοδροῦ ἀνέμου. Καί αὕτη ἡ βοή γέμισε ὅλη τήν οἰκία ὅπου βρισκόντουσαν ὅλοι οἱ μαθητές. Παρουσιάσθηκαν δέ σ' αὐτούς γλῶσσες, σάν ἀπό φλόγες πυρός νά διαμοιράζωνται· καί στόν καθένα ἀπ' αὐτούς κάθησε στίς κεφαλές τους ἀπό μία γλῶσσα. Καί ὅλων γέμισε ἡ ὑπαρξή τους, ὁ ἐσωτερικός τους κόσμος μέ Πνεῦμα Ἅγιον.

Εἰδικότερα, ὅταν ἐπρόκειτο νά συμπληρωθεῖ ὁλοκληρωτικά ἡ **ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς** κατά τόν ἰουδαϊκό τρόπο, ὅπως καθοριζόταν, ὅπως γράφει ὁ ἱερός Λουκάς, ἦσαν ὅλοι, δηλαδή οἱ Ἀπόστολοι, οἱ μαθητές καί οἱ πιστοί συνηγμένοι στό ἴδιο μέρος. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ Πεντηκοστή, ὡς γνωστόν, ἦταν μία ἀπό τίς τρεῖς μεγάλες ἐνιαύσιες ἐορτές τῶν Ἰουδαίων. Ὀνομαζόταν δέ Πεντηκοστή, διότι εἶχε ὀρισθεῖ νά τελεῖται ἡ ἐορτή, μετά ἀπό ἐπτά ἐβδομάδες ἀπό τῆς δευτέρας ἡμέρας τοῦ Πάσχα. Ἦταν ἐορτή εὐχαριστίας γιά τό θέρος, γι' αὐτό καί εἶχε καί τήν ὀνομασία «ἐορτή θερισμοῦ» καί ἡμέρα τῶν νέων καρπῶν, τῶν «ἀπαρχῶν». Ἀκόμη, κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς τελοῦσαν καί τήν ἀνάμνηση τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ χορηγήσεως τοῦ Νόμου.

*

Ὅλοι, λοιπόν, βρισκόντουσαν ἐκεῖ στό ὑπερῶν τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως γράφει ὁ συγγραφεύς τῶν «Πράξεων» καί συγκεκριμένα «ὁμοθυμαδόν», ἥτοι ὑπό τήν ἔννοια τῆς ὁμοψυχίας, τῆς κοινωνίας τῶν ψυχῶν, τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης, εἰρήνης καί ὁμονοίας. Τότε «ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας». Αὐτό τό «ἄφνω», τό αἰφνίδιον, παραπέμπει, βέβαια, στήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ, «ὥσπερ ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπό ἀνατολῶν καί φαίνεται ἕως δυσμῶν» (Ματθ. 24,27) καί «περί τῆς ἡμέρας ἐκείνης καί ὥρας οὐδεὶς οἶδεν» (Ματθ. 24,36). Καί στή συνέχεια συνέβη, ὁ ἦχος πού ἦλθε ἀπό τόν οὐρανό νά εἶναι, ὄχι σάν ἄνεμος βαθμιαίως ἀπό ἐλαφρῶς σέ βίαιη κατάληξη, ἀλλά εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὡς πνοή ἀνέμου βιαία καί ἰσχυρά. Κάπως ἔτσι, ὅπως ὅλοι ἔχουμε αἰσθανθεῖ, ἕνα ἦχο, ὁ ὁποῖος ἐνίστε ὀλίγον χρόνον προηγεῖται μιᾶς σεισμικῆς δονήσεως. Ἦταν ἦχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς ἀναφέρει ἡ Ἀποκάλυψις, «ὡς φωνή βροντῆς» (Ἀποκ. 6,1) καί χωρίς καμμία γνώση ἀπό ποῦ προέρχεται, ὡς ἀναγράφει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, καθ' ὅτι «τό πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ καί τήν φωνήν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καί ποῦ ὑπάγει» (Ἰω. 3,8).

Ὡς δέ ωραιότατα ἐρμηνεύει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος τίς λέξεις «ὥσπερ» καί «ὡσεὶ» στό συγκεκριμένο κείμενο γιά τόν ἦχο καί τό πῦρ, τοῦτο συμβαίνει, «ἵνα μηδέν αἰσθητόν περί τοῦ Πνεύματος νομίσης». Δέν εἶναι τό Ἅγιον Πνεῦμα, οὔτε ἦχος βιαίας πνοῆς, οὔτε γλῶσσαι πυρός. Τό Ἅγιον Πνεῦμα δέν περικλείεται καί ὀρίζεται μέ τά φυσικά αὐτά φαινόμενα, ἀλλά εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ὑπεράνω αὐτῶν.

Χρησιμοποιούνται οί λέξεις αυτές για τήν ἰδική μας ἀδυναμία καί πρός μία προσέγγιση τῆς καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί μάλιστα τά σημεῖα τῆς ἐπιφοιτήσεώς Του ἦσαν διπλά, ἥτοι γιά τήν ἀκοή, βοή ὅμοια πρός τήν ὑπό τοῦ ἀνέμου βιαίου παραγομένη καί γιά τήν ὄραση γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός. Ἄκουγαν καί ἔβλεπαν τό μυστήριον τῆς καθόδου τοῦ **Ἁγίου Πνεύματος**.

Ἡ βιαία πνοή εἶχε προτυπωθεῖ στή Π. Διαθήκη ὅταν ἡ μητέρα τοῦ προφήτου Σαμουὴλ εἶπε: «Κύριος ἀνέβη εἰς τούς οὐρανοὺς καί ἐβρόντησεν» (Α' Βασιλ. 2,10) ἀλλά καί στό **ὄρος Σινᾶ** «κατέβη» ὁ Θεός μέ θύελλα. «Καί τό ὄρος ἐκαίετο πυρί ἕως τοῦ οὐρανοῦ, σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνή μεγάλη» (Δευτερ. 4,11). Τοῦτο ἔγινε γιά νά δοθεῖ αἴσθησις τῆς θεοπρεποῦς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Γράφει, ἐν προκειμένῳ, ὁ ἱερός ὑμνογράφος τοῦ πεζοῦ Κανόνος τῆς ἐορτῆς Κοσμάς ὁ Μελωδός (8ος αἰ.) στήν η' ὠδή: «Ζωτικῆς ἐξ ὕψους βιαίας φερομένης, ἡχητικῶς τοῦ Πνεύματος τοῦ παναγίου, ἀλιεῦσι πνοῆς πυρίνων εἶδει γλωσσῶν, τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ἐρρητορεύοντο». Ὅταν δηλαδή κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανόν, στούς Ἀποστόλους, τό Ἅγιο Πνεῦμα μέ ἦχο βιαίας πνοῆς καί ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν, τότε τό Ἅγιο Πνεῦμα ἀναζωογόνησε καί ἐνθάρρυνε τίς ψυχές τους γιά νά κηρύξουν στή συνέχεια τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Ἡ βιαία αὐτή πνοή δέν προξένησε τρόμο καί φόβο στούς Ἀποστόλους, ἀλλά ὡς ζωτική πού ἦταν ἡ πνοή ἐκείνη, τούς ἔδωκε θάρρος καί δύναμη καί ἱερό ἐνθουσιασμό. Τούς Ἀποστόλους αὐτούς τούς ἀδύναμους, τούς ἔκαμνε δυνατούς καί γι' αὐτό ὁ Μέγ. Βασίλειος λέγει: «Καθάπερ γάρ ἡλίου βολαί φωτίσασθαι νέφος καί λάμπειν ποιοῦσι, χρυσοειδῆ ὄψιν ποιοῦσαι· οὕτω καί Πνεῦμα ἅγιον ἐπελθόν εἰς ἀνθρώπου σῶμα, ἔδωκεν μέν ζωήν, ἔδωκεν δέ ἀθανασίαν, ἔδωκεν ἁγιασμόν, ἡγειρε δέ κείμενον. Τό δέ κινήθην κίνησιν αἰδίον ὑπό Πνεύματος Ἁγίου ζῶον ἅγιον ἐγένετο. Ἔσχε δέ ἀξίαν ἄνθρωπος, Πνεύματος ἐσοικισθέντος, προφήτου, ἀποστόλου, ἀγγέλου Θεοῦ, ὢν πρό τούτου γῆ καί σποδός» (PG 29, 769). «Βιαία, ἀκριβῶς, ἐστίν ἡ πνοή, ὡς πάντα νικῶσα» καί κατὰ τόν ἅγ. **Γρηγόριο Παλαμᾶ**.

*

Καί συνάμα «ῥωφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν» (Πράξ. 2,3). Μάλιστα, ὁ ἱερός ὑμνογράφος στό Πεντηκοστάριο θά γράφει τήν τόσο χαρακτηριστική φράση: «Πνοή βιαία γλωσσοπυρσεύτως νέμει».

Λίαν ὁρατή, λοιπόν, ἡ παρουσία τοῦ **Ἁγίου Πνεύματος** σάν πύρινες γλῶσσες, οἱ ὁποῖες διαμερίσθηκαν στίς κεφαλές τῶν Ἀποστόλων. «Γλῶσσες» ἀκριβῶς, ἐπειδή τό πιό συγγενές πρός τόν λόγο εἶναι ἡ γλῶσσα καί ἔτσι δηλοῦται ἡ συμφυΐα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέ τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά καί διά τοῦ στόματός τους «ἐν ἐνάρθρω λόγῳ», θά ἐξήγγειλον τήν θεία διδασκαλία, «θείῳ Πνεύματι κινούμενοι».

Ὁ σοφός ὑμνογράφος στὸν κανόνα τοῦ ἐνθυμεῖται, ἐν προκειμένῳ, τὴν σύγχυση τῶν γλωσσῶν μέ τὴν πυργοποιΐα στή Βαβέλ καί γράφει θαυμάσια στήν γ' ὥδή: «Ἡ τοῦ θεοῦ Πνεύματος ἐπιδημήσασα δύνამις, τὴν μερισθεῖσαν πάλαι φωνήν, κακῶς ὁμονοησάντων, εἰς μίαν ἁρμονίαν θείως συνῆψε, γνῶσιν συνετίζουσα πιστοὺς τῆς **Τριάδος**, ἐν ἧ ἑστερεώθημεν». Δηλαδή, ἡ Πεντηκοστή, ὡς μία «ἀντί-Βαβέλ», ἔρχεται καί κατατροπώνει τὴν σύγχυση, τὴν ἀσυννοησίαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀλαζονείαν καί τὴν ὑπερηφάνειαν, διαλύοντας τὴν σύγχυση τῶν ἀνθρώπων τὴν ὁποία ἔφερε ἡ πτώση. Τῷ ὄντι, τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐνώνει καί συνετίζει. Καί μέ τὴν πνευματικὴ ἁρμονία πού φέρει, διδάσκει στοὺς πιστοὺς τὴν γνώση τῆς Ἁγίας Τριάδος στήν ὁποία εἴμαστε στερεωμένοι. Γράφει ὁ **Ἱ. Χρυσόστομος** σχετικά: «Ἐπειδὴ γάρ τὸ παλαιόν εἰς ἀπόνοιαν ἐξοκείλαντες οἱ ἄνθρωποι πύργον ἡβουλήθησαν κατασκευάσαι ἕως τοῦ οὐρανοῦ φθάνοντα, καί διὰ τῆς τῶν γλωσσῶν διαιρέσεως διεΐλεν αὐτῶν τὴν κακὴν συμφωνίαν, διὰ τοῦτο καί νῦν ἐν εἵδει γλωσσῶν πυρίνων ἐφίπταται αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα διαιρεθεῖσαν τὴν οἰκουμένην διὰ τούτου συνάψῃ» (ΕΠΕ, 36, 340).

*

Ἀλλά καί «γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός». Ἡ φανέρωση τῶν πυρίνων γλωσσῶν καί ὄχι μέ κάποια ἄλλη μορφή, δηλώνει ἐπιπλέον, τὸ ὁμοούσιον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέ τὸν Πατέρα καί Υἱόν, ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι «πῦρ καταναλίσκον» (Δευτ. 4,24). Πῦρ δέ φάνηκε καί στό **ὄρος Σινᾶ** (Ἐξ. 19,18). Τοιοῦτοτρόπως δηλώνεται ὅτι τὸ **Ἅγ. Πνεῦμα** ἔχει τὴν ἴδια φύση καί ἐνέργεια μέ τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ὡραιότατα ὁ ὑμνογράφος, ὁ Κοσμᾶς ὁ Μελωδός, γράφει καί θεολογεῖ ὑμνολογῶντας στήν δ' ὥδή: «Σῆμα Θεότητος φέρον, τοῖς Ἀποστόλοις ἐν πυρί, Πνεῦμα κατεμερίσθη, καί ξέναις ἐν γλώσσαις ἐνέφηεν, ὡς πατρόθεν θεῖον σθένος, ἐρχόμενον ἐστὶν αὐτοκέλευστον». Λέγει ὁ ἱερός ποιητής, ἐν προκειμένῳ, καί ἐξηγεῖ γιατί τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατῆλθε στοὺς Ἀποστόλους «ὡσεὶ γλῶσσαι πυρός». Ναί μέ πῦρ, ἐπειδὴ ἔφερε τὸ σημεῖο τῆς θεότητος, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πῦρ συμβολικῶς καί ἔδειξε ὅτι εἶναι Θεός. Καί στή συνέχεια μέ τὰ παράδοξα λόγια, φανέρωσε ὅτι ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα ὡς μία θεία δύναμη καί ἀκόμη «ἐρχόμενον ἐστὶν αὐτοκέλευστον», δηλαδή δέν εἶναι κατώτερο ἀλλὰ αὐτοδύναμο καί αὐτεξούσιο, ὁμότιμο μέ τὸν Πατέρα καί τὸν Υἱό. «Σθένος γάρ καί δύνამις, οὐ μόνον λέγεται ὁ Υἱός κατὰ τὸ «Χριστόν Θεοῦ δύναμιν» (Α' Κορ. 1,24) ἀλλὰ καί τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ τὸ «Ἰησοῦς οὖν ὑπέστρεψεν ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος» (Λουκ. 4,14) καί ὁ Πατήρ δύναμις ὀνομάζεται κατὰ τὸ «ἀπ' ἄρτι ὤψεσθε τὸν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως» (Ματθ. 26,64).

Καί βέβαια δέν ἀναγράφει τὸ ἱερό κείμενο ἀπλῶς «πυρός», ἀλλὰ «ὡσεὶ πυρός»,

διότι «οὐ γάρ ἦν πῦρ τό φαινόμενον, ἀλλά πῦρ ἐνομιζέτο». Ὅπως στά Θεοφάνεια, στήν Βάπτισι τοῦ Κυρίου πάλιν γράφει: «Καί καταβῆναι τό Πνεῦμα τό Ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ περιστεράν ἐπ’ αὐτόν» (Λουκ. 3,22). Ἐπομένως γράφεται «ὡσεὶ πυρός» γιά νά μή νομίσουμε τό Ἅγ. Πνεῦμα, ὡς κάτι τό ὑλικόν. Λέγει ὁ Ἰ. Αὐγουστῖνος ὅτι «δέν δυνάμεθα νά κατονομάσωμεν τό Πνεῦμα τό ἅγιον, Θεοπεριστεράν ἢ Θεοπῦρ». Καί βέβαια τό Ἅγιον Πνεῦμα ὡς «ἄλλο πῦρ» δηλώνει ὅτι: «Τήκει καί μαλακώνει τάς σκληράς καρδίας ἀναμορφοῦν ταύτας, χωρίζει καί κατακαίει τήν σκωρίαν καί ἀνάπτει εἰς τό ἐσωτερικόν τῶν ἀνθρώπων εὐσεβῆ καί ἀφωσιωμένα συναισθήματα, μεταβάλλον τάς ψυχάς εἰς ἔμψυχον καί λογικόν θυσιαστήριον, ὅπου αἱ πνευματικά καί λογικά θυσίαι ἀναφέρονται» (Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τάς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ἀθῆναι 1955, σελ. 78).

Καί ἀκόμη νά προσθέσουμε ὅτι οἱ πύρινες αὐτές γλῶσσες ἐκάθισαν στίς κεφαλές τῶν Ἀποστόλων, γεγονός πού δηλώνει τήν Δεσποτικό-Βασιλικό κύρος, τήν ἀξία καί τό ἐνιαῖο τοῦ Ἅγ. Πνεύματος. Γράφει μάλιστα τό ἱερό κείμενο ὅτι «ἐκάθισέ τε ἐφ’ ἓνα ἕκαστον αὐτῶν» (στίχ. 3), δηλ. σέ ἐνικό ἀριθμό γιά νά δηλώσει ὅτι μία μόνη γλῶσσα ἐκάθισε στόν καθένα καί ὅχι ὅτι ὅλες οἱ γλῶσσες ἐκάθισαν ἀλληλοδιαδόχως. Ἡ δέ κεφαλή τυγχάνει τό ἀνώτατον καί ἀξιολογώτατον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καί αὐτό ἔχει ἰδιαίτερη σημασία.

Ἐν κατακλείδι, μία ὑπενθύμιση τυγχάνει ἐξόχως χαρακτηριστική καί ἀξίζει ν’ ἀναφερθεῖ: Στήν ὑμνογραφία ἀποκαλεῖται ἡ Πεντηκοστή, ὡς ἡ τελευταία ἐορτή. Ἀναγράφεται συγκεκριμένα: «Τήν μεθέορτον πιστοί καί τελευταίαν ἐορτήν ἐορτάσωμεν φαιδρῶς· αὕτη ἐστι Πεντηκοστήν, ἐπαγγελίας συμπλήρωσις καί προθεσμία» (Δευτέρα μετά τήν Πεντηκοστήν). Αὐτό σημαίνει ὅτι μέ τήν Πεντηκοστήν ὀλοκληρώθηκε τό σωτηριῶδες ἔργο τῆς **Θείας Οἰκονομίας**. Εἶναι τό «τέλος», καθ’ ὅτι μέ τό Ἅγιον Πνεῦμα, τό ὁποῖο λαμβάνει ὁ πιστός κατά χάριν, καθίσταται πλέον μέλος τοῦ ἀναστημένου Σώματος τοῦ Χριστοῦ καί καταδεικνύεται κατ’ αὐτόν τόν τρόπον, ὅτι πράγματι, «ὅλα δημιουργήθηκαν μέ σκοπό νά γίνουν ἓνα σῶμα μέ κεφαλή τόν Χριστό» (βλ. Βασ. Τσίγκου, Θέματα Δογματικῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Θεσ/κη 2014, σελ. 322), δηλαδή νά γίνουν τά πάντα Ἐκκλησία καί νά πληρωθεῖ, τοὔτέστιν, ὁ ἀπώτερος σκοπός τῆς χριστιανικῆς βιοτῆς. Γι’ αὐτό, «πᾶσα πνοή, δόξαζε Πνεῦμα Κυρίου».